

NAD GROBOM MUČENIKA (u kolovozu 1945.)

► Piše: fra Umberto Lončar

Mrtva moja braćo, učitelji dragi,
ja kroz patnje prođoh i dolazim k vama:
tu vas dvanaest leži u istome grobu
– bolno li je srce sada živim nama.

Uzalud vas zovem, mučenici naši,
vas prekriva zemlja – nad njom raste trava.
Crna noć se spušta. Ja nad grobom pitam:
Gdje je prošlost naša – crkva, škola, slava...?

I plaćući idem u samostan tuge...
U njem samo pustoš i dva tužna brata,
i Božidar stari što zatvara vrata.

...

Noć stravična šuti smirena u bolu.
Nigdje žive duše – tišina je mrtva.

Moj Široki Brijeg je sagorjela žrtva... ✍

KRVAVA NERETVA

► Piše: Josip Milić

Pošla Gospa iz Krehina Graca
u Žito, na vodu.
Kada tamo, Neretva
te veljače ž45. mutna i krvava.

Stala Majka!
Zaplakala gorki plač!

Opet joj mač boli srce probode.
Vadi majka svu sedmoricu
iz ledene Neretve.

Vadi jednoga po jednoga,
bez suda na mrtvo prebijane
provincijala, gvardijana,
župnika, tajnika, kapelane.

Svoje mile sinove stavlja u krilo,
vadi im čavle iz ruku i nogu
i ljubi smrtne rane,
ljubeći tako opet rane Sina.
Muka na muku!

Tiho im zbori:
»Djeco moja ljubljena,
ni za grob vam nitko ne zna,
ali vi ste u mom srcu
i tu ćete uvijek ostati!« ✍

FRA STJEPAN MAJIĆ

► Piše: Zdravko Luburić

Šutnja tesana pogledima stoji iza mnogih ljudi.
Iznutra ledena zvuči blago i meko na svim
otvorenim prozorima i u ljupkim
dvadesetogodišnjim fra Antinim očima.
Mrtvim glasovima nečujna zbora bol ga tješi,
i razliježe se naborima i guši se križevima bez škrinja
u kojima ubijena generacija stanuje.

Umoran jauk stoji sam pred istim ustima,
tužaljkom vjetra pije njegov pogled, dok
nezakopana ruka ruke gleda, nastavlja svoj put
zametenim alejama što ziblju žive oči,
raširene još uvijek nose žalost, ubiru poljsko
zimsko cvijeće i nose ga himnom groblja.

Smješкао se blaženo molitvi koju je govorio
samo za sebe, prečulim riječima što sad,
s tamnim očima zablistale svjetlom tiho plaču
i svjetla i udaljavaju se u pougljenjenom raspadanju.
Gore između brežuljaka dostojanstvenim mirom
pepela, lagano se pokopavaju u stvarno vrijeme
što stoji mirno kao kob i vraća se natrag k sebi
i ugašenim svjetlucanjem u izgorjelu mladu tijelu.

U čistom sjaju tako okamenjeno stoji njegov dah,
tako tiho, tako duboko tijelo bačeno kao vreća
puna trulja gori, doživlje šutnjom plamena, provire
i ne govori na zemlji, samo usne, propale,
prianjaju se prigušenim nemirom uz stijenje,
iz stijena izviru gusto zbijene suze,
plaćući svim svojim kamenim očima,
drže se čvrsto i guše crvene grobove,
što pjevaju dok se pougljenjeno tijelo oko crkve moli.

Iz svake pukotine zemlje izranjaju druge izgorjele
ruke samostanske braće, one dovode sa sobom,
zaprepaštenim svjetlom otvorene izgorjele oči
i iz crvene zemlje dolaze pola ražareni,
dijelom ublaženi, dijelom svjetla
glasa užasom zaleđeni, zemljane hladne i pougljenjene
riječi im svima zajedno miluju izgorjela tijela
spuštena u tamnu ljubičatost.

Ukočena zvona svjetlo zvučnom tišinom
koje samostanska braća rimuju tamom kojoj se
vrijeme vraća, vatrenim frulama,
svira ugašenim plamenom, tu fra Ante čeka,
drži sićušan križ u ruci,
on izgorjelom tijelu poslije suza donosi sve:
donosi mu samoću u svemu u čemu se on moli
izgorio u zipci u kojoj nježnost povija izgorjele
rane i pjeva pred inicijalima pepela,
čuvano rijetkim rukama u nebeskom plavom središtu
i vatrom oba oka, podignuta crno, plaču tiho same
ovjenčane vatrenim stihovima zemlje. ✍

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesna« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subrača«, VIII., 2 (15),
Široki Brijeg, 2015. , srpanj – prosinac, 2015.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Zaključenje broja: 25. lipnja

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14, 88220 Široki
Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:
tel.: +387 39 700-325
faks: +387 39 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada
13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga...
(s naznakom za Vicepostulaturu i za što):
a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar, poslovna
Ljubuški:
žiro-račun (BiH): 3381602276649744
devizni račun (inozemstvo):
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Pred nama je 15. broj ovoga našega glasila. Zacijelo razlog za malo slavije, ali ostavit ćemo to za neku drugu priliku. Sada nam je zauzeto raditi da se istina o prošlim vremenima konačno probije u našu javnost.

Mislimo da je to razumljivo samo po sebi? Ma nije! Čak ni tamo gdje smo nazgled mi sami sa sobom. Umjesto zanosa da se sve to istraži, događa se da se odmahuje rukom i kaže kako još nije sazrijelo vrijeme. A kada bi to bajno vrijeme trebalo sazrijeti? Takvi na to ne odgovaraju. No, mi možemo dotičnima reći da na taj način oni ponovo ubijaju već ubijene žrtve. Zvuči oporo i para uši, ali je istina. Treba se zaista nad svime time zamisliti.

Krivci smo ako dopustimo da jugokomunistička istina bude jedina istina koja će progovarati o našim pobijenima. Ne treba to biti ni neka naša istina. Neka to bude istina koja će odgovarati onomu što se zaista dogodilo. Tek tada će se određeni vjerojatno pokajati, oni koji nisu oprostili, to će vjerojatno također učiniti. Jugokomunistička suza nije nimalo vrjednija od suze njihovih žrtava.

U slučaju pobijenih hercegovačkih franjevac istina izgleda i ovako. Fra Leo Petrović, provincijal, štitio je u Mostaru obitelji jugokomunističkih pristaša i njihovih simpatizera, štitio je Židove i Srbe. Imamo svjedočanstva o tome i objavit ćemo ih u nekom od sljedećih brojeva *Stopama pobijenih*. Unatoč tomu, i mnogočemu sličnom, jugokomunisti su

ga ubili i do dana današnjega proglašuju ga fašistom. Smeta im i mrtav jer je volio svoj narod, svoju vjeru i sve druge narode. Dobro je to shvatio Europski parlament pa je komunizam proglasio totalitarnom ideologijom, jednako kao i nacionalsocijalizam i fašizam.

Živjeti nam je od istine koja oslobađa. Shvaća to i Hrvatski narodni sabor (HNS) BiH pa je još više podupro Odjel za Drugi svjetski i Domovinski rat. A on predstavlja koordinaciju dosad devet ustrojenih povjerenstava po općinama koja se trude iznijeti na svjetlo dana pravu istinu o Drugom svjetskom ratu i poraću. Još je mnogo ljudskih kostiju razasutih kojekuda po našoj domovini. I kao ljudi i kao kršćani trebamo ih dostojno pokopati i čuvati spomen na njih.

Mi ovdje na Širokom Brijegu, i drugdje, nastojimo obilježiti i spriječiti propadanje mjesta na kojima su ubijena naša franjevačka braća. Trenutno smo se malo više usredotočili na ratno sklonište, o čemu možete čitati u ovome broju. Hvala svima koji nam u tome pomažu na različite načine. Jedan je od njih da nam se daruje i klesani kamen, što također navodimo, a pritom kažu da im je to čast. Svjesni su, dakle, što se i zbog čega dogodilo.

Razmišljajmo pravilno, molimo se i onda će sve biti drukčije. Do sljedećeg broja neka vam je

mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Glas o znakovima	43
Povijesne okolnosti	22	Odjek u umjetnosti	44
Povjerenstva	25	Nagradni natječaj	45
Stratišta	26	Utamničeni	49
Pobijeni	30	Podsjetnik	51
Glas o mučeništvu	37	Razgovor	57